

BULLETIN 89

Augustus 2002

Contributie: minimaal 7,--euro per persoon/
jaar.

Dagelijks bestuur:

Voorzitter: Mr. G. Schilperoort
Secretaris: P.J. Pot
Penningmeester: A.J. Dekker

Redactiecommissie:

Mr. G. Schilperoort
Mr. R. van der Waal

Conservator: B. Kolbach

Layout: C. Spruit

INHOUD

NIEUWS VAN DE REDACTIE.....	2
NIEUWE VRIENDEN.....	3
VRIENDENDAG	4
WAT DE KRANTEN ZEGGEN	6
DE VRAGENRUBRIEK	12
GENEALOGIE	14
WERKGROEP "DIALECTEN HOEKSCHER WAARD"	16
AANWINSTEN	18
FRAGMENT UIT EEN NOTULENBOEK VAN DE POLDER OUD-BE- IJERLAND	20

NIEUWS VAN DE REDACTIE

Beste vrienden,

Op 5 juni 2002 is bij Sotheby's te Amsterdam een achttiende-eeuws glas geveild met daarin gegraveerd het wapen van Goudswaard.

De conservator werd kort voor de veiling geattendeerd op dit voorwerp en nam vervolgens met het bestuur van de Vriendenkring contact op om de mogelijkheden te onderzoeken om dit unieke glas toe te voegen aan de collectie van het Streekmuseum. Het bestuur was natuurlijk unaniem van mening dat deze kans benut moest worden en tot ieders genoegen is het de Vriendenkring gelukt het glas te verwerven.

Het is de bedoeling dat het glas, waarvan u een foto in dit bulletin aantreft, tijdens de komende Vriendendag officieel wordt aangeboden aan de Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard.

Dankzij de bijdragen van de vrienden kan deze aanwinst aan het museum worden geschonken.

Over de bijdragen van de vrienden gesproken: wilt u zo vriendelijk zijn om uw bijdrage voor 2002 alsnog over te maken, als dat nog niet gebeurd mocht zijn?

Het scheelt de penningmeester weer heel wat tijd als er niet hoeft te worden aangemaand. Zoals u weet is de minimale bijdrage 7 euro per persoon per jaar.

Voordat het volgende bulletin verschijnt hoopt het bestuur u natuurlijk nog te mogen begroeten op de komende Vriendendag.

De bestemming van vorig jaar ligt vast nog vers in het geheugen. U heeft uw geheugen nog kunnen opfrissen door de prachtige documentaire over het eiland Tiengemeten te bekijken, die op 30 juni op de televisie is uitgezonden.

Dit jaar is de bestemming buiten de Hoeksche Waard, namelijk de stad Delft.

Elders in dit bulletin vindt u de nodige informatie.

We verwachten weer een grote opkomst voor zaterdag 12 oktober aanstaande.

Graag tot dan!

G. Schilperoort

NIEUWE VRIENDEN

De hieronder genoemde personen hebben zich in de afgelopen maanden aangemeld bij onze Vriendenkring. Wij heten deze nieuwe vrienden/vriendinnen van harte welkom.

HW	10673	J.L.J. van Bellen	Klaaswaal
HW	10800	O. Besseling en	
HW	10801	S.A. Besseling-v.d. Stek	Strijen
L	20683	J. Bjorkman	Capelle a/d IJssel
HW	10658	R. Greve	Heinenoord
L	20811	S.E. Hoek	Barendrecht
HW	10332	G.D. de Kievit	Mijnsheerenland
L	20869	Lia Mast	Rhoon
HW	10251	G.J. van Nieuwenhuijzen-Knobl	Heinenoord
HW	10402	Margot Odijk-Rooymans	Oud-Beijerland
L	20421	F. Onger-Boontjes	Schiedam
HW	10474	P.G. Perneel en	
HW	10475	M.C. Perneel-Glas	Puttershoek
HW	10229	A.J. van der Pol	Heinenoord
L	40152	Klijs Reedijk	Missouri City, Texas, USA
HW	10252	T.M. Schouten	Oud-Beijerland
L	20696	W. Timmermans	Terneuzen
L	20652	Jan in 't Veld	Oss
L	20640	W. Veldhoen-Schipper	Barendrecht
L	20786	C. Vogelaar	Amsterdam
HW	10541	J. Water	Mijnsheerenland
HW	10201	W.H.W. Bedrijven	Oud-Beijerland
HW	10515	E.C. van der Zee	Oud-Beijer-
land L	20428		J.J. van Zuidam
Zwijndrecht			

VRIENDENDAG

Om de vrienden de gelegenheid te geven elkaar te ontmoeten en de band met het Streekmuseum te versterken wordt er één keer per jaar een Vriendendag gehouden. Op deze dagen wordt er een excursie georganiseerd naar bezienswaardigheden binnen of buiten de Hoeksche Waard. De traditie is om in het middagprogramma het ene jaar binnen de Hoeksche Waard en het andere jaar erbuiten iets te doen. Het avondprogramma bestaat steevast uit de spek met perenmaaltijd (of erwtensoep voor diegenen die liever iets anders willen eten).

Vorig jaar hebben wij het eiland Tiengemeten bekeken. Het was een bijzonder geslaagde Vriendendag met een grote opkomst van vrienden.

Dit jaar is op zaterdag 12 oktober Delft het doel van ons uitstapje. Delft is een oude stad, die in 1246 stadrechten verkreeg en veel monumenten bezit. Wij hebben dan ook een stadswandeling in het programma opgenomen, zodat u een aantal van deze monumenten kunt bekijken. Delft is wereldwijd bekend om zijn aardewerk. De stad heeft al vanaf de 17^e eeuw een florierende aardewerkindustrie. Wij hebben er dan ook voor gekozen om een bezoek brengen aan de aardewerkfabriek de Koninklijke Porceleyne Fles.

Het programma is als volgt. U wordt ontvangen met koffie/thee in het Streekmuseum in Heinenoord. De bussen vertrekken uiterlijk om 13.00 uur naar Delft om op de Markt te eindigen. U kunt dan kiezen voor een stadswandeling van 1 ½ uur onder leiding van een gids in het oude centrum of voor een bezoek aan de Nieuwe Kerk. Ook in de kerk wordt een rondleiding gegeven door een gids. Na de wandeling respectievelijk het bezoek aan de Nieuwe Kerk wordt u met de bussen naar de Koninklijke Porceleyne Fles gebracht. Daar krijgt u, na een kopje koffie of thee, een rondleiding door het bedrijf.

Om 16.30 uur gaan de bussen terug naar Heinenoord. In “De Vijf Schelpen” in Mijnsheerenland wordt, na een drankje, de spek met perenmaaltijd en erwtensoep geserveerd.

Als u mee wilt met het uitstapje dan kunt u zich aanmelden door overmaking – uiterlijk op 14 september – van € 35 per persoon op girorekening 38.70.852 van Stichting Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard te Heinenoord. Wilt u daarbij vermelden het aantal personen en voor welke maaltijd u kiest? Introducé(e)s zijn welkom.

U kunt ervoor kiezen om niet aan het hele programma deel te nemen. Als u alleen
Bulletin nr. 89 pagina 4

aan het middagdeel wilt deelnemen, maakt u dan € 20 per persoon over. Bij deelname aan alleen de maaltijd (aanvang ca. 17.45 uur) is dit € 19 per persoon.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de penningmeester, de heer A.J. Dekker, telefoon 0186-60 46 52.

Het bestuur

WAT DE KRANTEN ZEGGEN

Rond deze tijd zijn de boeren weer druk bezig de graanoogst binnen te halen. Na deze oogst volgen onder andere de aardappel- en de suikerbietenoogst. Vanaf september zijn er op vele plaatsen langs de wegen, weer grote hoeveelheden suikerbieten te zien, die later vervoerd zullen worden naar de suikerfabrieken in Puttershoek en de regio.

Over de suikerfabriek in Puttershoek gaat het tweede krantenartikel, dat werd geschreven in 1962 ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van voornoemde suikerfabriek.

Het eerste artikel, dat ook letterlijk overgenomen is uit "Het Nieuwsblad gewijd aan de belangen van de Hoeksche Waard en IJselmonde", is gepubliceerd in 1961 ter gelegenheid van het zestigjarig bestaan van de suikerfabriek te Oud-Beijerland.

"Oud-Beijerland, september 1961.

ZESTIG JAAR SUIKERINDUSTRIE IN DE HOEKSCHE WAARD

Suikerfabriek Oud-Beijerland produceert sinds '59 witsuiker.

Hoewel de voorbereidende werkzaamheden voor de suikercampagne 1961-1962 op de suikerfabriek te Oud-Beijerland reeds in volle gang zijn zal het personeel van die fabriek aan het einde van deze week stellig over andere dingen praten dan de al ras naderende bietencampagne. Dat vindt zijn oorzaak in het feit dat de N.V. C.S.M. Zuid-Hollandsche Beetwortelsuikerfabriek in Oud-Beijerland deze maand zestig jaar bestaat.

Er zullen aan dit diamanten jubileum geen grote festiviteiten verbonden zijn. In directiekringen heeft men gemeend, daarmee te wachten tot de viering van het vijfenzeventig jarig bestaan. Voor het personeel is er echter een bijeenkomst belegd. De officiële datum van het jubileum is 24 september. Op die datum van het jaar 1901 werd te Zundert opgericht de N.V. Zuid-Hollandsche Beetwortelsuikerfabriek met een aanvangskapitaal van F 850.000,-.

VOORGESCHIEDENIS

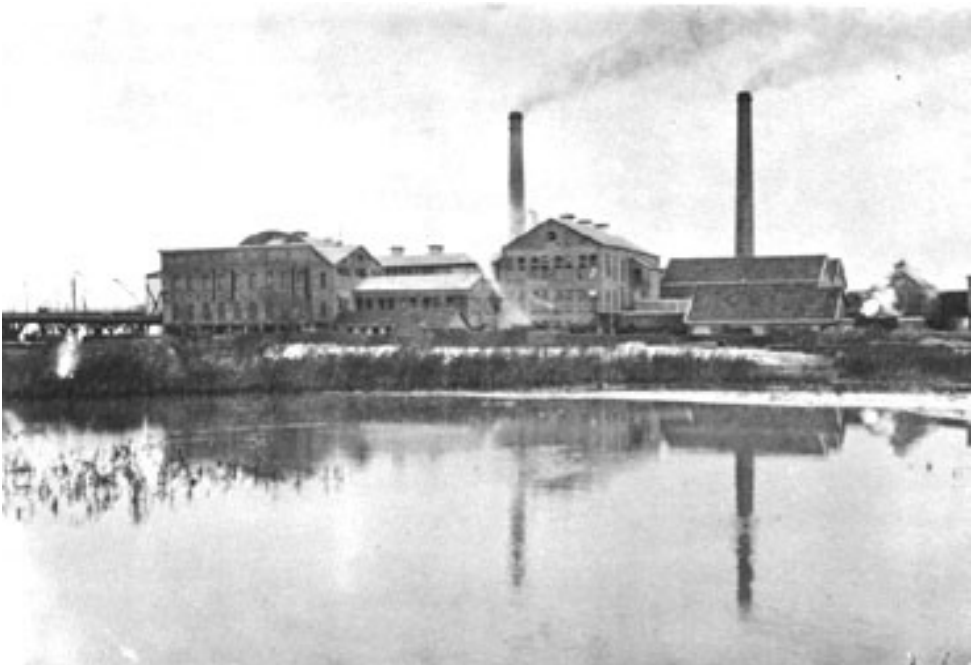
Velerlei omstandigheden hebben er toe geleid, dat in Oud-Beijerland de N.V. Zuid-Hollandse Beetwortelsuikerfabriek werd gevestigd. In de eerste plaats is dat het feit, dat de Hoeksche Waard een buitengewoon gunstig gebied was voor het doen verrijzen van een dergelijke fabriek. Immers de fabriek zou haar zetel hebben in een rijk landbouwareaal, dat veel suikerbieten opleverde. De voornaamste oorzaken lagen echter ergens anders. De onmogelijkheid om elders de vleugels te kunnen uitslaan heeft er toe geleid, dat de Hoeksche Waard een

belangrijke industrie kreeg, die aan vele handen werk verschafte.

De eerste suikerfabriek in Nederland dateerde van 1858; zij werd gebouwd in Zevenbergen. De nieuwe industrie bleek een lucratieve te zijn met het gevolg dat de suikerfabrieken in de Brabantse Westhoek als het ware als paddestoelen uit de grond verrezen. In betrekkelijk korte tijd werden plm. twintig fabrieken gebouwd, voor het merendeel kleine, die elkaar hevig beconcurrerden. Zo verrees er ook een fabriek te Groenendijk, en een te Roosendaal. De scherpe concurrentie maakte het moeilijk behoorlijke bedrijfsresultaten te bereiken, maar een nog grotere handicap vormde het gemis van goede aanvoerwegen te water en te land. De situatie voor de beide fabrieken was zo, dat haar eigenaars voor de keuze stonden: het hele verwerkingsapparaat verplaatsen naar elders, of de strijd om het bestaan verliezen. Men koos het eerste.

DE HOEKSCHE WAARD

Mr. A.J.M. Smits, een der oprichters, vond in Oud-Beijerland wat hij nodig had: een plaats midden in een landbouwgebied en bovendien aan diep vaarwater met uitstekende verbindingen met die gebieden, waar de suikerbietenverbouw op ruime schaal bekend was. In 1901 werd begonnen met het bouwen. Dat er flink

werd aangepakt blijkt wel uit het feit dat het volgend jaar de fabriek reeds draaide. Een merkwaardigheid aan de nieuwe fabriek was, dat er in feite twee fabrieken onder een overkapping werden gebracht. De installaties van Roosendaal en Groenendijk werden in hun oorspronkelijke staat overgebracht. Deze toestand is er mede de oorzaak van geweest, dat de fabriek in de moeilijke crisisjaren, toen er in West-Brabant talrijke fabrieken buiten bedrijf werden gesteld, aan het werk bleef. De “dubbelde” fabriek schiep namelijk mogelijkheden voor een voordelige werkwijze.

VERNIEUWING EN UITBREIDING

Momenteel behoort de fabriek tot de kleinere fabrieken in ons land, maar toen zij gebouwd werd kon zij gerekend worden tot de grootste. Er is vooral de laatste twintig jaar op ruime schaal gemoderniseerd en gerationaliseerd met het doel de capaciteit op te voeren. Zo werden verschillende vernieuwingen en verbeteringen uitgevoerd. Vooral na 1951 heeft de modernisering en automatisering zich voortgezet. De plaatsing van twee hoge druk stoomketels dateert eveneens uit dat jaar 1951. In 1952 volgde de aanleg van een turbogenerator, zodat de fabriek zelf elektrische energie kon voortbrengen.

De opmars naar algehele elektrificatie van de suikerfabriek was begonnen. Nu, in dit jubileumjaar, is de elektrificatie bijna voltooid. De verwerkingscapaciteit was in 1951 1 miljoen kg bieten per etmaal, deze is in de loop der jaren opgevoed tot meer dan 2 miljoen kg.

De Watersnood van 1953 betekende ook voor de suikerfabriek te Oud-Beijerland een ramp: gebouwen, terrein en suikerloods kwamen onder water te staan, maar hard is men aan het werk getogen om de schade te herstellen. Ja, zelfs kon kort daarna een nieuwe diffusiebatterij met moderne snijmolens worden geplaatst. Tot 1959 was de suikerfabriek in Oud-Beijerland de enige fabriek in Nederland, die ruwe suiker produceerde, daarna is men zich ook gaan toeleggen op de fabricage van witsuiker.

AAN VELE HANDEN WERK

In de loop der jaren hebben vele honderden mensen in de fabriek werk gevonden en er hun krachten aan gegeven. Aanvankelijk bestond het personeel voornamelijk uit Brabanders, die met de eerste directie naar Oud-Beijerland waren gekomen. Dit moest ook wel, wilde de zaak niet in het honderd lopen, want de bewoners van de Hoeksche Waard hadden destijds niet het flauwste idee van suikerfabricage. De Brabanders brachten een nieuw bevolkingselement in Oud-Beijerland, dat

zich op het ogenblik niet meer zo sterk onderscheidt als vroeger. In latere jaren hebben de bewoners van Oud-Beijerland en naaste omgeving van de “pioniers” de kunst afgekeken en op het ogenblik zijn er tallozen, uit deze omgeving geboortig, die in de fabriek tijdens de campagne en ook tijdens het gehele jaar, belangrijke posten bezetten. Verschillende directeuren hebben in de afgelopen zestig jaar de fabriek die in 1919 een onderdeel werd van de Centrale Suikermaatschappij, maar als naamloze vennootschap De Zuid-Hollandsche Beetwortelsuikerfabriek bleef bestaan, geleid. De fabriek heeft lange tijd een z.g. technische en administratieve directeur gehad. De eerste technische leider was de heer G. de Pireux, die in 1935 werd opgevolgd door de technische chef de heer B.A. van der Sluis. Mr. A.J.M. Smits was de eerste administratieve directeur. Hij had de leiding tot 1925, in welk jaar de heer A. van Mechelen zijn taak overnam. Deze werd opgevolgd door de heer A.J. de Baat en deze door de heer D. Fonkert Sr. De heer J.P. Kloppert werd na dien algemeen directeur, welke functie thans wordt bekleed door de heer F.C. Vermeer.”

“Puttershoek, januari 1962.

31 januari 1912 - 31 januari 1962

HALVE EEUW SUIKERINDUSTRIE IN GEMEENTE PUTTERSHOEK

“31 januari 1912 werd in het Algemeen Verkooplokaal de oprichtingsvergadering gehouden van de “Coöperatieve Beetwortelsuikerfabriek ‘Puttershoek’”. Het voorlopig comité bestaande uit de heeren G. de Vos te Tiengemeten, Voorzitter, D. de Snoo te Geervliet, W.H. de Vos te Dordrecht, P. Schouwenburg te Strijen, Secretaris en J. Koert te Stad a/h Haringvliet bracht in behandeling de door haar ontworpen statuten. De behandeling daarvan had plaats onder leiding van den rechtskundigen adviseur der vereeniging Mr. A. van der Spek, advocaat daar ter stede. De vergadering, die druk bezocht was, was zeer geanimeerd. Na vaststelling der statuten werd staande de vergadering voor 869 aandelen van F 500,- in de nieuwe vereeniging geteekend. Zodra de Statuten in de Staatscourant zullen verschenen zijn, zal de verkiezing van het definitieve Bestuur plaats hebben”.

Vandaag is het dus precies een halve eeuw geleden, dat in Rotterdam de oprichtingsvergadering plaats vond van de Coöperatieve Beetwortelsuikerfabriek “Puttershoek” te Puttershoek. De fabriek behoort sedert zij in 1913 werd gebouwd tot de

grote industrieën in onze omgeving. In de loop der jaren is de fabriek uitgebreid en gemoderniseerd met het doel te komen tot een rationeler produktiemethode en om haar verwerkingscapaciteit op te voeren. Wanneer men de “grootte” van een fabriek afmeet neer de dagcapaciteit dan volgt in grootte “Puttershoek” direct achter Dinteloord, die tot de grootste suikerfabrieken van West-Europa behoort.

Door een doortastend beleid is “Puttershoek” gaan behoren tot een industriële onderneming, die in het jaar dat achter ons ligt een dagcapaciteit had van 7,5 miljoen kg. De ontwikkeling naar een dergelijke capaciteit is in een snel tempo gegaan. De om en nabij twee miljoen per dag in de eerste campagne werden aangevoerd tot de 4 1/2 miljoen, die voor de oorlog en de eerste jaren daarna werden bereikt. Daarna is de ontwikkeling zo snel gegaan dat de cijfers 7 miljoen konden worden bereikt.

Verskillende omstandigheden waren oorzaak van uitbreiding, modernisering en vergroting van de capaciteit. De oorlog had Nederland op technisch gebied een grote achterstand bezorgd, uiteraard ook op het terrein van de suikerindustrie. Zoals overal in een industriële onderneming van betekenis stond men ook in Puttershoek voor de noodzaak te moderniseren. Daarnaast bracht de landbouwpoli-

tiek van na de oorlog, die er op gericht was zoveel mogelijk voor zichzelf te zorgen, een uitbreiding van suikerbietenteelt met zich mee. Voor de oorlog was er een zeer belangrijk verschil tussen de Nederlandse suikerproductie en het Nederlandse suikerverbruik. Thans, nu het suikerbietenareaal aanzienlijk is uitgebreid, bestaat er geen tekort meer.

(De produktie van de gehele Nederlandse suikerindustrie bedraagt op het ogenblik 522.500 ton witsuiker. Het is vrijwel zeker, dat deze hoeveelheid niet geheel in het binnenland geconsumeerd kan worden.)

Was er voor Puttershoek enerzijds de noodzaak om te verbouwen teneinde de vereiste modernisering mogelijk te maken, anderzijds bracht de uitbreiding van de bietenteelt met zich mee, dat men de verbouwing en de modernisering gepaard liet gaan met een uitbreiding van de capaciteit. In de financiering van deze ontwikkeling hadden de Coöperatieve Boerenleenbanken een grote rol, terwijl uiteraard de regeringsinstanties over de bestaande plannen werden ingelicht. Tussen het ontwerpen van plannen en wat thans is bereikt liggen enkele jaren waarin grote inspanningen noodzakelijk waren en niet minder grote moeilijkheden moesten worden opgelost. Zowel op technisch als organisatorisch gebied moest veel tot stand worden gebracht voor men zou zijn waar men nu is. Een logische consequentie van de voorgenomen uitbreiding der capaciteit was dat het aantal bietenleveranciers moest worden vergroot. Immers aan de vergroting van capaciteit diende vooraf te gaan, dat een met een grotere capaciteit corresponderende levering van bieten verzekerd was. De coöperatieve basis van de fabriek, het aantal leden, moest worden versterkt. Dit doel werd bereikt. Het spreekt vanzelf, dat de modernisering en de uitbreiding zo snel mogelijk uitgevoerd dienden te worden, omdat de voorafgaande uitbreiding van het bietenreservoir, waaruit de fabriek met haar grotere capaciteit zou moeten putten, een geweldige spanning teweegbracht, toen de fabriek nog met haar voormalige capaciteit werkte. De benodigde hoeveelheid grondstof was reeds aanwezig - het apparaat dat de grondstof moest verwerken was evenwel nog in aanbouw, - met het gevolg dat in de jaren 1949 en 1950 buitengewoon lange campagnes moesten worden gemaakt om de bieten die werden aangevoerd te kunnen verwerken. Campagnes, die eind september begonnen en die eerst in januari eindigden, zoals in genoemde jaren, waren voor Puttershoek zeer ongewoon. Zij schiepen grote moeilijkheden en grote risico's, de laatste door de kans op vorst in december en januari, welk verlies van produkt met zich mee zou brengen."

P.J. Pot

DE VRAGENRUBRIEK

Antwoorden

Er zijn een aantal reacties binnengekomen op de vragen in bulletin nr. 88, te weten op vraag 524, 526 en vraag 529. Waarvoor onze dank.

De reacties zijn inmiddels doorgestuurd naar de vragenstellers.

Vragen

531.

Steven Dirksz Snijder, geb. Heinenoord ca. 1609, overleden 's-Gravendeel ca. 1681, kerkmeester aldaar (1666), tr. ca. 1640 (naar schatting) Arijaentgen Hermensdr (testeren Dordrecht 4-4-1664 voor notaris J. Melanen; ONA Dordrecht nr. 180, fol. 576 e.v.).

Hieruit: (ONA Dordrecht nr. 569, akte 64, d.d. 18-11-1697):

1. Dirk, geb. ca. 1643
2. Hermen, geb. ca. 1643
3. Ariaantje
4. Soetgen

Zij woonden vanaf ca. 1645 in 's-Gravendeel aan de haven.

Gevraagd: wie waren de ouders van Arijaentgen Hermensdr?

532.

Annetje Ghijsbertsdr echtgenote van Pieter Claes Van den Breevaart is omstreeks 1640 te Oud-Beijerland geboren/gedoopt.

Gevraagd: de juiste geboorte-/doopdatum en gegevens omtrent haar ouders.

533.

Arij Simonsz Sevenberghe en zijn echtgenote Leijsbeth Jorisdr zijn omstreeks 1640 te Heinenoord geboren/gedoopt.

Gevraagd: hun geboorte-/doopdatum en gegevens omtrent hun ouders.

534.

Willem Ariens Sto(o)ker getr. met Marijtje Woutersdr van Loon zijn verm. geboren/gedoopt te 's-Gravendeel rond 1680/1685. Zij tr. aldaar omstreeks 1705.

Gevraagd: nadere gegevens omtrent hun geboorte-,doop- en trouwdatum en hun ouders en de kinderen van dit echtpaar.

535.

Cornelis Cornelisse Gravendaal getr. met Barbara Hubertsdr Ro(o)bol, beiden geb./ged. te Mijnsheerenland, verm. rond 1670; zij tr. ald. verm. 1692/1693.

Gevraagd: hun geboorte-/doopdatum en gegevens omtrent hun ouders.

536.

Pieter Bijl tr. Teuntje Schippers.

Hieruit:

1. Jan, geb. Piershil 12-11-1889, tr. Zuid-Beijerland 17-8-1916 Maria Luyendijk, geb. Zuid-Beijerland 4-1-1890, overl. Zuid-Beijerland 17-9-1938.

Gevraagd: datum en plaats van overlijden van Jan Bijl.

537.

Arien Ariensz Mast, geb. ca. 1620 te Spijkenisse, tr. Sara Gerrits Roest, ged. Spijkenisse 2-2-1618.

Arie Ariensz had een broer Alewijnsz Mast.

Arie Ariensz Mast, ged. Spijkenisse 1647, begr. Piershil op 21-10-1701, tr.

Maartje Adriaens Goutswaert uit Hekelingen.

Hieruit vier kinderen, allen geboren te Piershil.

Gevraagd: is er verband tussen 2 genoemde Arie Ariensz Mast en is er meer bekend over de oudste Mast?

U wordt van harte uitgenodigd om uw vragen, die betrekking hebben op de Hoeksche Waard, in te sturen naar:

P.W. van Hulst

Ruigoord 133

3079 XP Rotterdam

e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

GENEALOGIE

Vanaf het allereerste begin van wat nu de afdeling genealogie van het Streekmuseum Hoeksche Waard is geworden, is er enthousiast door talloze vrijwilligers gewerkt aan het ontsluiten en toegankelijk maken van bronnen van de Hoeksche Waard. Al dit werk heeft als resultaat opgeleverd een verzameling van ca. 3 miljoen fiches met genealogische gegevens. Een verzameling die vooral regionaal, maar ook landelijk een zekere faam geniet. Echter, langzamerhand lopen wij tegen fysieke en logistieke beperkingen aan, in het bijzonder ruimtegebrek.

Moderne technieken, met name de computer, geven nieuwe mogelijkheden. Momenteel wordt er nagedacht over een manier waarop de computer ingezet kan worden voor nieuw te ontsluiten bronnen. Een manier kan zijn gedigitaliseerde bestanden zodanig te bewerken met Adobe Acrobat, dat de geproduceerde PDF-documenten alleen te lezen zijn en dus beveiligd zijn tegen oneigenlijk gebruik en vervolgens deze bestanden te indexeren met Adobe Catalog.

Wanneer in de studiezaal een computer geplaatst kan worden, dan zal op deze computer door het publiek middels de index in de nieuw ontsloten bronnen gezocht kunnen worden op dezelfde manier die bij de meeste amateur-genealogen bekend is van de Cd-rom's van onder andere Ons Voorgeslacht, Gens Nostra en De Nederlandsche Leeuw.

Ongetwijfeld zijn er onder de Vrienden van het Streekmuseum mensen die in het verleden bronnen van de Hoeksche Waard gedigitaliseerd hebben. Ik zou deze personen op willen roepen deze bronnen ter beschikking te stellen, waarbij wij de grootst mogelijke zorgvuldigheid zullen betrachten dat de bestanden uitsluitend ingezien kunnen worden op de studiezaal en niet gekopieerd kunnen worden.

-Aan de bronnen die de laatste tijd bewerkt en geficheerd zijn, zijn toegevoegd:

Overlijden Strijen 1900 t/m 1919.

Doopboek Nieuw-Beijerland 1908-1937 (NH kerk)

ORA Oud- en Zuid-Beijerland, inv. 3.

ORA Strijen, inv. 46, 1720-1749

-De volgende Streekgenealogieën (de SG-nummers) werden uitgebreid:

Kwartierstaat Groeneweg-in 't Veld, SG 718

Bijdrage genealogie van het geslacht Van der Have, SG 790

-De volgende nieuwe reeks Streekgenealogieën werden toegevoegd:

1307 De Beveren uit Dordrecht

1308 Struik

1309 Van der Sijde

1310 Kraijo

1311 Don

1312 Mout

Voorts valt te memoreren de schenking van 25 jaargangen Genealogisch Tijdschrift voor West en Midden Brabant, vanaf 1977 tot heden door de heer Graven-deel.

P.W. van Hulst

WERKGROEP "DIALECTEN HOEKSCHE WAARD"

Gelukkig heeft onze oproep in het vorige bulletin weer een reactie opgeleverd. Het is de heer A. Biemans, die contact opnam en meedeelde, dat hij wel eens verhaaltjes in dialect schrijft in de Seniorenkrant te Oud-Beijerland. Wij hebben hem benaderd en wij prijzen ons gelukkig, dat hij inmiddels is togetreden tot de Werkgroep. Van zijn hand is het onderstaande verhaal, waarin hij herinneringen oproept vanuit zijn jeugd.

Mochten er lezers zijn, die ook verhalen hebben van vroeger, of van deze tijd (dat mag ook in gewoon Nederlands, want wij vertalen het wel in dialect) dan zijn deze van harte welkom. Ook wanneer u interesse heeft in het werk van de Werkgroep Dialecten en uw wilt eens een bijeenkomst volgen, dan bent u van harte welkom.

U kunt de verhalen en/of reacties sturen aan: Chris den Boer, Lindenlaan 28, 3286 XJ Klaaswaal, of via E-mail: Chris.Lenie@hetnet.nl

Herinneringe.

Hebbie dat nou zelf ok, dajje van die flitse uit je kindertijd voorbij zie komme? Uit die tijd dat de errebaaiers mid'n stikkezak en zôd'n blauw drinkskruikie in de knijverzak naer d'r werk ginge. Toen de limenade nog in een kogelflessie zat, dajje allêen kreeg bij 'n fêessie.

In de box op d'n blaaik.

Niet daddik daer nou zelf m'n aage nog zôd veul van ken herinnere, maar van hore zegge weet ik daddik as baby dikkels in de box op d'n blaaik sting. Daer kwamme dan van die mooie, groene torre langs en toen m'n vader een keer van z'n werk thuishkwam, zagtie daddik net bezig was zôd'n schallebijter op te peuzele. Ik zatter lekker bij te kwêesele, dus 't zel wel gesmaakt hebbe. In ieder geval hebbik d'r niks an overgehouwe (voor zôver ik weet temiñste).

Schaeserije

Waddik nog wel uit aage herinnering weet is daddik as kind nie zôd veul op had mit de winterse kou. M'n vader zat in 't bestuur van de ijsclub, dus ik moch nie thuisblijve aster wedstrije gereje moste worre. Ik had de grôoste moeite om m'n houte deurlôoperties strak onder te bingje, dus die gleje iedere keer onder m'n schoene vandaen. 't Schaeseband wier - net as m'n wante - al gauw 'n klomp ijs en dan waster niks meer mee te beginne.

Mit al die kommer en kwel wier ik an ‘n maaisie gekoppeld voor ‘t ringrijje. Je weet wel, dan krijg zij zôô’n stokkie waer ze de ringe an mot steke en de jonge mot heur dan douwe zôôdat zij stil ken blijve staan om goed te kenne mikke. Je begriip ‘t zeker wel: ik kon gêên slag schaese en hing schrêêwend van de kou achter dat maaisie. In plak van dasse gedouwd wier, mos ze mijn d’r nog bij op sleeptouw neme. Vingie ‘t dan gek, damme gêên prijs gewonne hebbe?

De ouwe van daege gaan uit!

Kort nae den oorlog waere d’r nog niet zoveul autoos, maar degene die een wage hadde deje bekant allemael mee om een daechie uit te gaan mit de ouwe van daege (die nou seniore hêête). ‘t Hêêle durp sting dan op z’n kop om alles georganiseerd te krijge. ‘t Eerste prebleem was al wie d’r mee ging, want d’r waere soms meñse van tege de tachteg die zeje: “Je gelôôf toch zeker niet, daddik mit die ouwe meñse meegaat!” Ja, ze moste ovventoe behoorlijk achter d’r strene gezete worre om ze daervoor over te hale.

D’r mos netuurlijk ok een route uitgezet worre deur half Nederland. Net as bij de schoolreissies ging ‘t dan langs plakke as de bedriegerties, zôôdat d’r verschaie thuishwamme mit een dôônige broek. Vedder most’r rekening mee gehouwe worre dat er onderweg goed gegete en gedronke kon worre, dus koffie mit gebak en een werm prakkie. Om te zurrege dat den auto schôôn bleef most’r netuurluk opgepast worre dasse d’r aige ok weer niet de boors konne ete. Ok moste de auto’s niet te hard gaerze want anders bleve de banke ok niet drôôg (trouwes was 80 km toen - vooral in d’n bocht - al hêêl wat, want azzie harder ging kojje beter naer Zandvoort gaan waer toen nog geracet wier). Ja, de organizatore wiere d’r soms daabs van hoe alles opgelost mos worre en een vraeg as: “Mot d’r nou een bokkum of een harderwijker bij ‘t brôôd gegete worre” veroorzaekte een slaepelôôze nacht.

Een verhaal apart was de thuishkomst: bij de gemêêntegrens (de meule). Daer stinge de twêê meziekkrurse de stoet op te wachte om voorop naer ‘t durp te marse. Dan waster altijd een strijd tussen de chrisselijke en de openbare meziek wie d’r voorop mog lôpe. Dat mos netuurlijk omstenbeurte en daer moste de organizatore dan ok goed rekening mee houwe want anders ging ‘t mis! Elk durp had toen nog een aage burregemêêster en die hiew op ‘t trappie van ‘t gemêêntehuis een toespraak om iederêen te bedanke en de behouwe terugkeer te viere. En dan kon ‘t

AANWINSTEN

Er is in deze rubriek al eerder aandacht besteed aan het onderhoud dat moet worden verricht aan de collecties in het Streekmuseum. Wij willen u er nog eens op wijzen wat een grote hoeveelheid werk er verzet moet worden om de geschonken voorwerpen in zo goed mogelijke staat te brengen en te houden.

Teneinde de voorwerpen op hun best te tonen worden ze bij binnenkomst schoongemaakt en als ze niet helemaal meer in goede staat zijn, worden ze zo goed mogelijk gerestaureerd. Hiervoor zijn de middelen die de vrijwilligers van het museum ten dienste staan vaak beperkt. Soms is het nodig een conserverende behandeling te geven, die regelmatig moet worden herhaald, bijvoorbeeld van houten gereedschap.

Er wordt veel werk verzet door de vrijwilligers, maar de unieke collectie die in het Streekmuseum is ondergebracht is het meer dan waard. Eigenlijk moet er nog meer gebeuren om de collectie in goede staat te kunnen houden. Om meer te kunnen doen zijn er wel meer vrijwilligers nodig. Iets voor u?

In de voorbije periode werden weer vele voorwerpen geschonken. De vermelding daarvan volgt hieronder.

In de eerste plaats noemen wij aan landbouwgereedschappen en aanverwante zaken: een ploeg met dieselmotor, een scheerapparaat voor dieren (met name koeien) met houten slingeraandrijving voor twee personen (1920/1940), een aardappelploeg, een spade en vier ophanghaken voor melkbussen/-emmers.

Een booromslag is ditmaal de enige toevoeging aan de collectie gereedschappen bij de ambachten.

Aan huishoudelijke voorwerpen werd ontvangen: een plooiplankje met rol, een boterspaantje, een wolwinder met een schroef om aan een tafel te klemmen en een naaimachine "Burgers ENR 1933".

Het aantal kledingstukken en ander textiel was beduidend groter: een wit katoenen herenonderbroek met strikssluiting, een wit katoenen damesdirectoire met broderie en strikssluiting, divers kralenband ter versiering van dameskleding uit eind 19^e- begin 20^e eeuw, een zwarte hoed, een platte pet, twee onderrokken, kousen en sokken, zwarte sajete (tot garen gesponnen wol), struisveren, een zwarte wollen omslagdoek, een witte geweven omslagdoek, een bontmof en een gebreide witte spreij.

Tenslotte vermelden wij de volgende voorwerpen: een zilveren tabaksdoos uit 1815 met de letters J.S. K.S., een keramiek schoentje met opschrift “1965 Oranje Garde Heinenoord”, een Oranjevaandel “voor Prins en Prinses”, diverse boeken over het Oranjehuis, diverse foto’s, een kinderwagen met rieten bak, hoge wielen en porseleinen handvatten, twee portemonnaies, een bril met brillendoos, drie bundeltjes haar voor onder een krullenmuts, twee kaasmodellen van gips en enkele pijpenkoppen.

De gevers van de hiervoor genoemde zaken bedanken wij van harte.

R. van der Waal

FRAGMENT UIT EEN NOTULENBOEK VAN DE POLDER OUD- BEIJERLAND

Vergadering van het Collegie ten dage van de buurewateringschouw en maken van de omslag den 20 November 1779

Tegenwoordig is het al bijzonder als iemand 100 jaar of ouder wordt. Wel heel bijzonder is het dan om in een notulenboek te lezen, dat er in het jaar 1779 geschreven wordt over een 103-jarige.

Onder de kop die hierboven is vermeld wordt het volgende genotuleerd:

“Ten selven dage is op order vant Collegie door den penningm^r. Jan van Driel versogt sijnde, des middags met haar Ed. gespijsigt, eene Jan Huijsman oudt 103 Jaren, geboortig van gog, doch lange Jaren in en onder oud beierland gewoond hebbende, en nog aan de sinkweg is wonende, en heeft heel hartig gegeten kabbeljauw, ook een matig glas toegedronken, en een pijp gerookt zijnde in alles seer ordentelijk, en present geweest, en door den schouwwagen afgehaald, en t Collegie hartelijk dank gesegt hebbende, mette selven wagen weder thuys gebragt geworden, en om t selve zoo een hoogen ouderdom, en selsaam gebeurtenis is alhier genoteerd door mijn als penningmeester datum utsupra”

(ondertekend door) J. van Driel

In de marge van het notulenboek is vermeld: “is overleden 19 maart 1780 oudt 104 Jaren”.

De penningmeester geeft het al aan: “een selsaam gebeurtenis”. Een zeldzame gebeurtenis. De heren van het polderbestuur vonden kennelijk de hoge leeftijd zo bijzonder dat zij Jan Huijsman uitnodigden om aanwezig te zijn bij hun maaltijd ter gelegenheid van een schouw en het bepalen van de grootte van de omslag. Bijzonder is het natuurlijk ook. In een tijd waarin de gemiddelde leeftijd vermoedelijk niet boven de 50 jaren lag is een 103-jarige een grote zeldzaamheid. Hij werd dan ook als een eregast behandeld. Opgehaald en weer thuisgebracht met de “schouwwagen”.

Meer dan dat op 10 april 1780 door Mattijs Kreppers aangifte is gedaan van zijn overlijden is in het kaartstelsel van het Streekmuseum niet te vinden. Er wordt vermeld dat hij 104 jaren en 17 dagen oud is. De aangifte gebeurde pro deo, waaruit kan worden afgeleid dat Jan Huijsman niet vermogend was. Met “gog” wordt bedoeld de plaats Goch in Duitsland.